

Kockengen, filmdorp van Nederland

Wout Hoogendoorn

Ooievaarsbek 34, 3621 TG Breukelen

“We hebben wel vierhonderd dorpen afgereden”, zegt producer Henk Bos. “Van Niehoven in Noord-Groningen tot Valkenburg in Limburg; we zijn het hele land afgeweest. Om te beginnen zoek je een bepaalde sfeer en bovendien moet je een beetje ruimte hebben voor de camera. Maar ga eens kijken: overal staat wel een moderne bank net naast de kerk, of er loopt een autoweg doorheen, je wordt er gek van. Het heeft maanden geduurd voor we Kockengen vonden.”

“Het was voor ons een rot-ervaring te ontdekken hoeveel oude kernen zijn verprutst. Het is bijna niet meer mogelijk het verleden in Nederland te verfilmen. De oude kern van Kockengen was echt een uitzondering.”

Aldus filmproducent Henk Bos in het Utrechts Nieuwsblad van 30 augustus 1979 en De Brug van 26 oktober 1979. Henk Bos deed bovenstaande uitspraken tijdens de opnamen voor de speelfilm “Laat de dokter maar schuiven”. Deze opnamen werden in september en oktober 1979 in Kockengen gemaakt. Regisseur Nicolai van der Heijde zorgde ervoor dat tijdens de verfilming van het gelijknamige boek van Toon Kortooms Kockengen wekenlang min of meer op z'n kop stond, en er sprake was van Kockengen - Filmdorp. Temeer omdat diverse Kockenezen als figurant in de film meespeelden. Maar het is niet alleen deze film die Kockengen de titel Filmdorp verschaft. Reeds tweemaal eerder was het schilderachtige dorp en omgeving het decor voor een bioscoopfilm. Amerikaanse filmploegen hadden al in 1959 en 1970 Kockengen ontdekt. In beide films - “De hond van Vlaanderen” en “De kleine ark” - speelde de buurtschap Spengen een belangrijke rol.

De hond van Vlaanderen, 1959

In 1959 werden, voor zover ik weet, voor de eerste keer in Kockengen filmopnamen gemaakt. In juni van dat jaar trok 's morgens vroeg een karavaan auto's en bussen met mensen en materiaal Spengen binnen, om te beginnen met de opnamen voor de film “The dog of Flanders”. De Amerikaanse filmmaatschappij 20th Century Fox had eerder toestemming gekregen van het gemeente-

bestuur om hier opnamen te maken. Het terrein van veehouder A. de Boer (Spengen 13; nu woont hier, in een geheel nieuw pand, de familie Groen) was als locatie uitgekozen. De Boer gaf royaal toestemming en ging vervolgens aan het hooien. Toen hij later terugkwam van zijn werk, was land en erf veranderd in een compleet filmcircuit. Twee trailers met filmapparatuur waren zijn weiland ingereden, overal camera's en mensen. De opnamen duurden enkele dagen en elke dag werd weer een buslading figuranten aangevoerd: mensen uit de stad die zich voor f 15,- per dag hadden laten ronselen. Deze mensen moesten, voor de film, op klompen lopen en aangezien ze daar niet zo bedreven in waren, moest er nogal eens een scène overgedaan worden. Het was voor veehouder A. de Boer wel even een omschakeling met al die activiteiten op zijn terrein. Soms kon hij zijn eigen erf niet op en moest hij eerst toestemming vragen aan de filmbazen. Maar hij was ook wel vereerd dat beroemde Nederlanders, zoals John Soer, Lex Goudsmit en Hans Tiemeyer bij hem te gast waren. Met de Amerikaanse filmhelden als de 11-jarige Dave Ladd, zoon van de fameuze Allen Ladd, en de opzienbarende Schot, Donald Chrisp, was het Spengen van De Boer enige dagen het centrum van de (film)wereld. Ook was er natuurlijk veel publieke belangstelling voor het Hollywood-gebeuren in Spengen. De politie had de handen vol om alles in het smalle Spengen in goede banen te leiden, maar alles verliep in een gemoedelijke sfeer. De politie had zelfs nog tijd om de camera-verrichtingen te bekijken.

Voor de hoofdrolspeler, de hond, trok veel aandacht. Het goed gedresseerde dier deed alles wat gevraagd werd. Hij liep en kroop kreupel door het gras, met een pijnlijk vertrokken bek, of maakte vreugdesprongen, al naar gelang wat de filmbazen van hem verlangden. Ook in het dorp en bij de Kockengense molen van Brandhorst werden opnamen gemaakt. De molen was uren in bedrijf voor een paar minuten film waarbij iemand geraakt moest worden door de dol gedraaide wieken. Vooral voor de vele figuranten was al dat wachten in het natte gras niet altijd een pretje. Maar “Voor vijftien gulden per dag kunnen ze mij hier de hele week

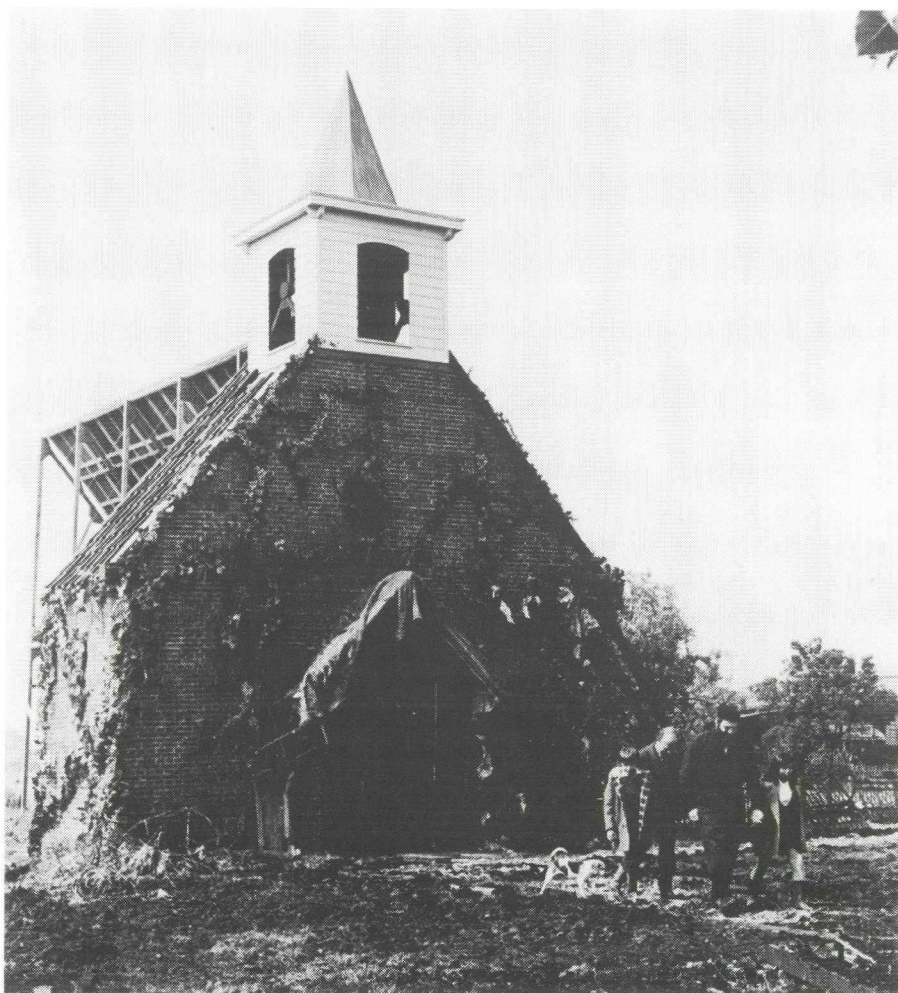
laten zitten, daar heb ik graag een nat achterste voor over”, aldus een van hen.

Behalve het optreden van Cor van den Broek en Willem Fokker met paarden en wagens waren er geen figurantenrollen voor de Kockengense bevolking weggelegd. Van de opnamen in het dorp weet ik alleen iets van een scène met een hondenkar en kinderen die melk verkochten; dit speelde zich af op de Korte Kerkweg. De hondenkar kwam later bij de molen ook in beeld. Ook in de Nieuwstraat werd gefilmd: middenin de zomer creëerde men met behulp van een windmachine en kunstsneeuw een ware sneeuwstorm. Een door paarden getrokken rijtuig maakte het beeld compleet.

Spengen weer even in Amerikaanse handen

In de zomer van 1970 was Kockengen voor de tweede keer even Hollywood. Ditmaal betrof het opnamen voor de Amerikaanse speelfilm “The little arch”; een verfilming van het boek van de Nederlands-Amerikaanse auteur Jan den Hartog, “De kleine ark”. De film ging over de verschrikkingen

van de watersnoodramp van februari 1953 in Zeeland. Het verhaal: Twee door de dominee geadopteerde weeskinderen vluchtten tijdens de ramp in de klokkentoren van de dorpskerk. De kinderen bouwden voor zichzelf en hun huisdieren - een hond, een kat, een haan en een konijntje - een kleine ark. Het lukte aanvankelijk en ze werden door het stijgende water meegevoerd, maar aangevaren door de woonboot van mevrouw Van Ool. De kinderen werden gered en beleefden verscheidene avonturen. Later werden ze opgepikt door de kapitein van een Urker kotter en afgeleverd in Amsterdam. De kinderen vluchtten, bang om in een weeshuis gestopt te worden, en bereikten na veel omzwervingen en avonturen hun eigen dorp weer, waar ze door hun eveneens geredde pleegouders weer liefdevol ontvangen werden. De Amerikaanse producent van de film, CBS, stond onder leiding van Robert Radnitz en regisseur J. Clark. In de hoofdrollen speelden de Amerikanen Theodore Bikkell, de kapitein/schipper van de UK 516; Philip Freme (11 jaar) als Jan Brink en Genevieve Ambas (10 jaar) als Adinda, de

Afb. 1. Het met veel zorg als filmdecor opgezette kerkje in Spengen maakt een erg trieste indruk. De storm en het water hebben hun sporen achtergelaten; de overstromingsramp in Zeeland is perfect geïmiteerd ten behoeve van de speelfilm “De kleine ark”. Op de voorgrond de twee hoofdrolspelertjes: uiterst links de 11-jarige Philip Freme en geheel rechts de 10-jarige Genevieve Ambas.

kinderen waar het in de film om gaat. Nederlandse acteurs waren Jules Croiset (dominee), Heleen van Meurs, Lo van Hensbergen, John Soer, Truus Dekker, Johan te Slaa, Lex Schoorel, Jeroen Krabbé en vele anderen. Verder Hammie de Beukelaar als leider van het Nederlandse stuntteam.

De film werd gedeeltelijk opgenomen in Kockengen, met name in Spengen. Rond en op de boerderijen van de families Hilhorst (nr. 15), Scherpenzeel (nr. 14) en Fokker (nr. 17) was het dagenlang - en soms ook 's nachts - een ongekende drukte. Tientallen wagens verdrongen zich in het landelijke en smalle Spengen. De boomgaard van Scherpenzeel was de tijdelijke parkeerplaats voor al deze vervoermiddelen van mensen en materiaal. De woonkamer van de familie Scherpenzeel werd kleedkamer; ook het schminken en kappen werd hier gedaan. Ook de kamer, keuken en de deel van de familie Fokker werd tijdelijk afgestaan voor de filmploeg. De Amerikanen hadden overigens alles zelf meegenomen; zo was er een toiletwagen en een consumptie-/keukenwagen. Wanneer er tot laat in de avond en zelfs 's nachts gefilmd werd, was er voor iedereen een warme maaltijd uit de eigen consumptiewagen. 's Avonds zat men dan met zo'n 70 man op de deel bij de familie Fokker te dineren in een gezellige sfeer.

Dit deel van Spengen kreeg tijdelijk ook een heel ander aanzien. Zo werd er hier een kerkje ge-

bouwd, compleet met torentje en klokken in oude stijl (zie Afbeelding 1). Het leek allemaal heel echt, dat wil zeggen aan de kant waar gefilmd werd; eigenlijk was het maar een halve kerk. Om de watersnoodramp goed in beeld te brengen, was de omgeving bezaaid met rommel: takken, een omgevallen boom, rondslingerend meubilair, kleding. Ook het kerkje zag er haveloos uit, met kapotte dakpannen en besmeurd met modder. Om dit decor heen stond allerlei apparatuur, zoals camera's, schijnwerpers en windmachines die voor windkracht 12 moesten zorgen.

De omgeving moest er ook uitzien als een verdrinken land. Jan Scherpenzeel was zo goed om alles, inclusief de Spengenseweg, onder een laag bagger te spuiten. Hij had daarvoor een speciale pomp op zijn trekker. Het was in alle opzichten een verdrinken land en er was geen doorkomen aan, zeker niet voor de argeloze voorbijganger. Maar voor dit werk was er Piet Brandhorst, die als het nodig was de mensen op zijn rug nam en door de blubber droeg, met fiets en al.

Het kerkje stond op het land van Niek Hilhorst, Spengen 15 (nu woont daar zijn zoon Piet, die een belangrijke bron van informatie voor dit verhaal was). De ernaast gelegen boerderij van de familie Fokker kreeg het aanzien van een pastorie. Ook werden er twee bruggen aangelegd, de eerste van de "kerk" naar de "pastorie" en de tweede van de

Afb. 2. Bakkerij De Rooster is veramerikaanst in "Laat de dokter maar schuiven" en heeft tijdelijk het uiterlijk van een café gekregen.

“kerk” naar de weg. De kerk is later gedemonteerd en verplaatst naar Muiden, waar ook opnamen gemaakt werden.

Ook op de boerderij van Niek Hilhorst was het een komen en gaan van acteurs en technici. Er hing een echte Amerikaanse sfeer op het erf. Bevelen en aanwijzingen gingen over en weer. Niek, de grote organisator van velerlei evenementen, was niet alleen populair bij de voetbal- en de oranjevereniging, maar was ook regelmatig op de filmset te vinden. Hij kreeg zelfs een rol in de film: hij speelde de koster in de voor de film georganiseerde begrafenis. Als dragers van de baar speelden onder anderen Gert Verhoef en Hannes van Wijk uit Kockengen mee. Naast het kerkje was met brokstukken van grafzerken en aangelegde grindpaden een kerkhof gecreëerd.

Een belangrijke persoon op de set was ook Frank Weatherwax, de dierentrainer van de vier dieren die in de film meespeelden. Hij had al 40 jaar ervaring met het trainen van dieren voor film en televisie, en was gespecialiseerd in kleine dieren, in het bijzonder honden en katten. Een haan en een konijn waren een primeur, maar het lukte allemaal. De haan moest alleen een beetje worden bijgespoten in heldere kleuren.

Ook het weer was geschikt voor de film: vaak somber en bewolkt. Bovendien hielpen de windmachines en de plaatselijke brandweer om het geschikte weer te creëren. Twee nachten lang zijn

er stormscènes gefilmd, waarbij de brandweer actief was. Tijdens een van deze opnamen bezweek de filmbrug naar de “pastorie” bijna onder de last van een windmachine. Het liep allemaal nog net goed af; men wist de machine op tijd van de brug af te krijgen.

En zo ging na dagen en nachten van veel activiteiten de (film)storm weer liggen en kon alles weer opgeruimd worden.

De filmopnamen voor “De kleine ark” zijn niet alleen in Kockengen gemaakt, maar ook in Amsterdam, Naarden, Loosdrecht, Broek in Waterland en in de studio’s in Duivendrecht.

Stoelenroof en winkelleed

Al deze ongewone gebeurtenissen trokken natuurlijk veel kijkers naar Spengen, en niet alleen inwoners van Kockengen. Zelfs op zondagen kwamen er veel belangstellenden. Er waren echter ook mensen die niet alleen voor het kerkje kwamen, maar ook voor andere zaken. Zo stopte er een auto, de chauffeur stapte uit, pakte een van de bij de filmkerk staande stoelen, en reed daarmee weg. Toen later weer zoiets gebeurde, noteerde S. Scherpenzeel het autonummer, waarop de dieven de stoelen toch maar terugzetten en verdwenen. De omwonenden zetten daarom voortaan de stoelen maar achter slot en grendel. Ook met het “winkeltje” van mevrouw Hilhorst liep het niet zo soepel. Omdat er in de buurtschap Spengen geen winkels waren en de

Afb. 3. Joop Doderer, in de rol van pastoor, gereed voor een opname voor “Laat de dokter maar schuiven”.

V.l.n.r.: H. Markies, ?, Anoesjka, drie mensen van elders, Bram Stam, F. Samsom-van Zanten, Joop Doderer, Arie van der Roest.

filmmensen toch graag iets te drinken en te snoepen wilden hebben, voorzag mevrouw Hilhorst in deze behoefte. Zij kocht het een en ander in en plaatste een bord aan de weg waarop ze haar tijdelijke nering aanpreef. Dat was toch iets te veel voor een lokale middenstander: de politie werd ingeschakeld (Kockengen had toen nog een eigen veldwachter). Deze constateerde inderdaad een overtreding, mevrouw Hilhorst werd erbij gehaald en het bord moest weg, of op z'n minst omgedraaid.

Kockengen opgeschoven naar de hoofdrol

In september en oktober 1979 werd Kockengen weer uitverkoren om als decor te dienen voor een speelfilm. Bovendien bleek het dorp veel talentvolle figuranten te herbergen. Kockengen kreeg een hoofdrol in de film "Laat de dokter maar schuiven", een verfilming van een streekroman van Toon Kortooms; een productie van Maggan Film uit Amsterdam onder regie van Nicolai van der Heijde. Producer Henk Bos maakte er een 90 minuten durende film van. Drie maanden lang werd er gefilmd op diverse locaties, niet alleen in Kockengen maar onder andere ook in Vogelenzang en Bentveld. Vier weken was men in Kockengen in de weer, waarvan uiteindelijk 13 minuten in de film terug te vinden zijn. Het dorp stond min of meer op stelten; voordat de dorpskern geschikt was voor de opnamen, moest er wel het een en ander aangepast worden. Zo werden de moderne lantaarnpalen vervangen door oude houten straatlantaarns en werden ook enkele etalages omgebouwd in een stijl van de jaren 1920. Bakkerij Van den Bosch werd uitwendig Café "De Wakende Gans", met ouderwetse fietsenrekken voor de deur. Tijdens het filmen ging het bord waarop stond dat de verkoop van brood gewoon doorging, uiteraard naar binnen. De RK pastorie werd doktershuis. De winkel van Den Ouden kreeg het aanzien van een groenten- en fruitzaak en er werd een soort muziektent gebouwd. Ook aan de Wagendijk, waar nu het gebouw De Regenboog staat, werden opnamen gemaakt, waarvoor een filmdecor werd gebouwd. Het verhaal speelt zich af in de jaren 1920 in De Peel. "Al dagenlang wordt in het dorp een vroegere inwoner verwacht. Een emigrant, die zijn heil in Amerika heeft gezocht en nu terugkeert." Vandaar de Amerikaanse vlag op de toren in Kockengen. De hoofdrollen in de film werden gespeeld door Piet Bambergen als aannemer, Joop Doderer als pastoor (Afbeelding 3) en Jo de Meyere als de dokter. Ook Paul Cammermans en Hans Boswinkel en vele andere bekende en minder

bekende acteurs speelden mee.

Maar voor Kockengen was het meespelen van zo'n 80 figuranten, allen uit het dorp, minstens zo belangrijk. Ze speelden weliswaar een bescheiden rol, maar er werd niet minder om geacteerd. Sommigen kregen zelfs een rol met tekst toebedeeld. De meesten hadden nog nooit voor een camera gestaan. Vooral in het begin was er een nogal zenuwachtige en lacherige sfeer op de filmset aan de Voorstraat. Het hele dorp leefde enorm mee met de filmopnamen. Elke keer zag het weer zwart van de kijkers en men bleef totdat de laatste lamp op de set was gedoofd. Dat het soms laat kon worden, hebben velen gemerkt. Kinderen die na schooltijd hun moeder zochten, en omgekeerd, moeders die hun kinderen kwijt waren. Orde en regelmaat was in vele gezinnen danig verstoord. Voor 15 kinderen uit Kockengen zat er nog een uitstapje naar Ameide in, waar de binnenopnamen werden gemaakt in een oude school (zie Afbeelding 5).

De selectie van figuranten was een operatie op zich. Al ver voor de opnamen begonnen, was het productieteam in Kockengen actief. Er werd een speciaal comité in het leven geroepen. Van alle aanwezigen op een speciaal hiervoor belegde bijeenkomst werden met een polaroidcamera foto's gemaakt. De heer Niek Hilhorst was ook hier weer de man die vele zaken regelde. Van alle foto's werd een draaiboek gemaakt waaruit door de regie de geschiktste personen werden gekozen. "De volwassenen kregen geld voor het meespelen, de kinderen een cadeaubon. Het was een leuke tijd, alles was prima voor elkaar, er was ook volop eten en drinken voor de figuranten", aldus Niek Hilhorst in een interview met de Vechtstroom van 7 mei 1980.

Het verenigingsgebouw Irene en het RK clubhuis waren de plaatsen waar acteurs en figuranten zich verzamelden, koffie dronken en hun beurt afwachten. Dat wachten kon soms uren in beslag nemen, omdat bepaalde scènes vele malen overgedaan moesten worden. "Soms moest je om 9 uur komen en hadden ze je pas om 12 uur nodig. Maar het was er goed van eten en drinken, je kon alles krijgen. En dan at je wat en dronk wat en zo schoot de tijd wel op. Sommigen legden een kaartje als tijdverdrijf. De stemming was altijd uitstekend. De filmmensen waren heel hartelijk en beleefd. De hoofdrolspelers hielden zich wat meer op de achtergrond", aldus de heer H.R. van der Paauw in het weekblad de Vechtstroom.

Maar het vooruitzicht dat ze straks, op het witte doek, naast Piet Bambergen of Joop Doderer en de

Afb. 4. De "dorpsfanfare" uit de film "Laat de dokter maar schuiven" studeert op de Voorstraat, voor bakkerij De Rooster, het welkomstlied in voor de uit Amerika terugkerende dorpsgenoot. Rechts bakker A. van den Bosch met zijn kar; de man op de fiets is uit de filmploeg. Orkest, v.r.n.l.: Th.W. Nieuwendijk, W.C. Pauw, H. Paauw, H. Markies (staand, op de rug gezien), twee kinderen. De dirigent is een beroepsacteur.

vele andere bekende Nederlandse acteurs te zien zouden zijn, maakte het lange wachten voor de figuranten goed, ook al mochten ze slechts één maal voor de camera heen en weer lopen.

Een verhaal apart waren de scènes met de zigeuners. Bijna de hele dag duurden deze opnamen en waren de zigeuners in het dorp. In tegenstelling tot alle andere acteurs waren de zigeuners echt; het was een groep uit Amsterdam, die onder gezag van zigeuner-president Jusuf Hodie speciaal voor de film was ingehuurd. Het filmverhaal wil dat het hele dorp in rep en roer is door de komst van de zigeuners. Bij de groentenman wordt fruit gepikt en loslopende kippen gevangen - daar bleken ze overigens erg goed in te zijn. De zigeuners hadden weinig moeite met hun rol; ze waren werkelijk echt

en konden het verschil tussen acteren en werkelijkheid kennelijk niet zo goed uit elkaar houden. "Het was een mooi stel, ze moesten fruit stelen dat op straat was gezet, maar de borden en vorken hier uit Kockengen namen ze ook mee", aldus de heer Lodder in de Vechtstroom. Ook een aantal Kockengense kippen zijn zo ongevraagd van eigenaar gewisseld. Alles werd onder de wijde rokken en later door de filmproducent met de mantel der liefde bedekt. Het zou beledigend zijn er iets van te zeggen. Zo werd, met een gebaar zo wijd als de rokken, deze zaak vergoelikt en vergoed. Later, tijdens de première van de film in Amsterdam, waren de zigeuners ook weer present, maar nu met een echt zigeunerorkest. Overigens waren de Kockengense figuranten te laat in Amsterdam omdat de gehuurde

Afb. 5. Kockengense kinderen in een ouderwets schoollokaal in Ameide, in de film "Laat de dokter maar schuiven".

bus niet op kwam dagen. Het arriveren van een tweede bus kostte wat tijd, maar men heeft in Amsterdam netjes even op de buslading Kockenezen gewacht.

Twee andere scènes zijn aardig om te vermelden. De dokter (Jo de Meyere) moet, omdat hij zich ergert aan de aannemer (Piet Bambergen), het raam zo hard dichtklappen dat de ruit breekt. Dat lukt een aantal keren niet en als de ruit uiteindelijk stuk gaat is de opname niet goed. Dus eerst weer een nieuwe ruit plaatsen en opnieuw beginnen. Ook de act van Piet Bambergen op de kerktoeren, vechtend tegen de wapperende Amerikaanse vlag, is komisch (zie Afbeelding 6). Hij heeft zichzelf buitengesloten op de torentrans en roept de dorpingen te hulp, maar die zitten allemaal elders op de bruiloft bij de zigeuners. Later waait zijn pet ook nog af en verdwijnt richting Nieuwstraat. Een spontane actie die niet in het draaiboek stond maar wel op de film te zien is.

In mei 1980 is deze film speciaal voor de inwoners van Kockengen een aantal malen in Irene vertoond. Bijna iedereen zal de film toen wel gezien hebben.

De illusionist, 1982

Drie jaar later was er weer een filmploeg in Kockengen actief. Het werd niet zo'n spektakel als met de vorige film, maar toch was de filmploeg van producent Bart de Groot zo'n zes dagen bezig met

Afb. 6. Piet Bambergen tracht, in zijn rol van aannemer in de film "Laat de dokter maar schuiven", vanaf de kerktoeren tevergeefs de aandacht van de elders feestvierende dorpingen te trekken.

Afb. 7. Regisseur Nicolai van der Heijde geeft instructies aan Piet Bambergen, die op de omloop van de kerktoren staat (zie Afb. 6). Rechts wacht Joop Doderer zijn beurt af. Enkele Kockenezen kijken belangstellend toe naar wat de filmploeg aan het doen is.

De Illusionist, met in de hoofdrol Freek de Jonge. Andere acteurs waren Jim van der Woude, Gerard Tholen, Gerrie van der Klei en Catrien Wolthuizen. Vooral rond de Spengense molen aan de Wagendijk werd veel gefilmd. De smalle dijk met rondom water was precies wat regisseur Jos Stelling nodig had. In deze film mochten ook enkele kinderen uit het dorp een figurantenrol spelen. In de knipsel- en foto-archieven is verder weinig te vinden over deze film; wellicht heeft een van de lezers meer informatie?

Het ei, 1987

In mei 1987 was Kockengen, voor drie weken, opnieuw uitgekozen om als decor te dienen vooreen speelfilm. Ditmaal een film van scenario-schrijver en regisseur Danniël Danniël, productie René Scholten van Studio Nieuwe Gronden in Amsterdam. De film gaat over de bakker Johan, een oudere vrijgezel die niet kan lezen en schrijven en van vrouwen geen verstand heeft. Zijn vrienden uit de bakkerij vinden een correspondentievriendin, Eva, voor hem via een huwelijksadvertentie. Zij schrijven ook de brieven en lezen hem Eva's brieven voor. Op zekere dag komt Eva onverwacht naar het dorp van Johan, waar ze geconfronteerd wordt met de werkelijkheid. Een toestand waar niemand raad mee weet. De hoofdrolspelers waren Johan Leysen (Johan) en Marijke Veugelers (Eva). Ook hier speelden zo'n 20 Kockenezen mee als figurant; de coordinator was wederom Niek Hilhorst. Er is op verschillende plaatsen in Kockengen

gefilmd; vooral zijn er veel binnenopnamen gemaakt, onder andere bij de familie H. van der Leeden (Wagendijk), bij C. Hilhorst, een zoon van Niek, en bij de familie G.W.J. van Breukelen. Voorts natuurlijk in de bakkerij van A. van den Bosch. In de Nieuwstraat is een scène opgenomen waarin een koe wordt opgejaagd. Een aantal Kockenezen had de handen vol om deze figurant goed voor de camera's te krijgen. Ook het Kerkplein kwam veelvuldig in beeld als verzamelplaats van Johan en zijn vrienden. Daar was ook de bushalte waar Eva uiteindelijk aankomt. Bij de familie Van der Leeden werd niet alleen in huis gefilmd, maar ook het verenigingsgebouw Irene was compleet met keuken afgehuurd. De filmploeg had een eigen kok

Afb. 8. Opnamen bij de Spengense molen voor de film "De illusionist".

Afb. 9. Een koe werd opgejaagd in de Nieuwstraat van Kockengen, voor de film "Het Ei". Aan het eind van de straat stond M. Versteegh paraat om de koe een zijstraat in te drijven, zodat niet de hele filmcrew onder de voet gelopen zou worden. Vóór de koe loopt Bram Stam en ernaast Henk van der Pauw.

en personeel meegenomen. "Het was een leuke ervaring, maar wel erg druk en veel gerommel en mensen over de vloer. Een volgende keer zal ik waarschijnlijk meer bedenkingen hebben", aldus mevrouw Van der Leeden, de beheerder van Irene.

In januari 1988 was de voorpremière van "Het ei" in een overvolle zaal van Irene. De Nederlandse première was een paar weken later, rond 1 februari 1988, tijdens het filmfestival in Rotterdam.

Televisie-opnamen

Naast de genoemde films zijn er in Kockengen ook allerlei opnamen gemaakt voor TV-programma's. Hier volgt een kleine opsomming, die zeker niet pretendeert compleet te zijn.

September 1977. De AVRO maakte opnamen voor het TV-programma "De Holle Boom". Een middag lang was het Kerkplein een openluchtstudio. De kinderen van de Van Doornschool hebben hieraan meegewerkt.

September 1980. Voor "Van Gewest tot Gewest" werd in Kockengen gefilmd in verband met de presentatie van het boek "Groeten uit Kockengen".

5 mei 1981. Kockengen haalde het NOS-journaal met de activiteiten op bevrijdingsdag. Te zien was onder andere het touwtrekken, waarbij de carnavalsvereniging de sterkste bleek.

Oktober 1983. In het NCRV-programma "U zij de glorie" konden we de Prot. Chr. Zangvereniging "Excelsior" uit Kockengen zien en horen. Weliswaar was het programma in sporthal Willestee te Wilnis opgenomen, maar er waren wel veel Kockenezen te zien.

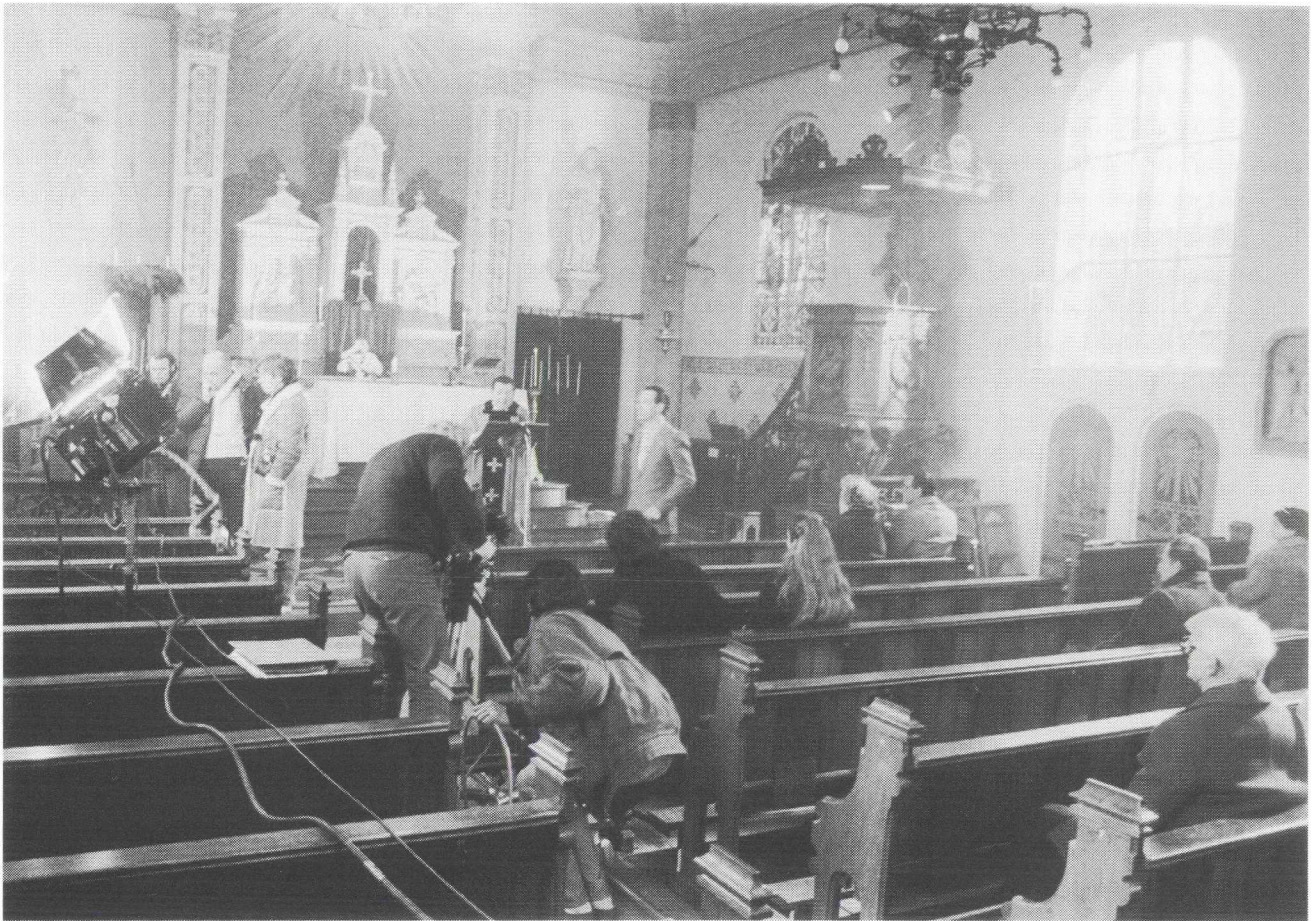
10 augustus 1984. De kerken van Kockengen, Nieuwer Ter Aa en Woerden waren op 25 augustus en 1 september te bezichtigen, en op 10 augustus uitgebreid in beeld in het programma "Kerkepad".

December 1984. Voor de dramaserie "Het bloed kruipt ..." koos de VARA de RK-kerk van Kockengen voor opnamen (zie Afbeelding 10). Tijdens deze opnamen, die twee dagen in beslag namen, waren diverse bijrollen weggelegd voor inwoners van Kockengen. Ook in de RK-kerk aan de Kanis te Kamerik is gefilmd.

Juni 1992. De NCRV maakte opnamen op het Kerkplein en de Wagendijk voor een serie over (kleine) criminaliteit.

Maart 1993. De NOS filmde voor het programma "Van Gewest tot Gewest" bij de brandweer van Portengen. Centraal stond de opheffing van het brandweerkorps.

Ongetwijfeld is Kockengen vaker het decor geweest voor film en TV. Ik schreef in dit tijdschrift reeds over opnamen van Oude Huib (jaargang 14,

Afb. 10. De RK-kerk getransformeerd tot televisiestudio voor de opnamen voor "Het bloed kruipt ...". In de kerkbanken zitten een aantal Kockenezen; rechtsvoor op de rug gezien de heer C.H. Dijkers, onder de preekstoel de heer G. Thomas en echtgenote.

nr. 1, blz. 22 - 27). Wellicht kunnen lezers mij nog aanvullingen op dit overzicht melden.

Dank

Hartelijk dank aan de dames A. van der Leeden en M. Smaling-Oosterom en de heren Piet en Co Hilhorst voor hun hulp en informatie; voorts aan de heer P. Sondij voor het beschikbaar stellen van de illustraties in dit artikel, ontleend aan het door hem opgebouwde Foto-archief van de voormalige Gemeente Kockengen.

Bronnen

- Foto- en Knipselarchief voormalige Gemeente Kockengen (Gemeentehuis te Breukelen).
- Interviews en artikelen uit Utrechts Nieuwsblad, De Brug, Vechtstroom, Rijn - Gouwe en de VAR.
- Gesprekken met inwoners van Kockengen.
- Plakboek over Kockengen van de familie Hilhorst, waarmee mevrouw Hilhorst begonnen is en dat na haar overlijden wordt voortgezet door haar zoon Co Hilhorst.